

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Videkre küldve:	
Helyben:	— fill.	Egy évre . . . 18 kor. — fill.	— fill.
Egy évre . . . 10 kor.	— fill.	Fél évre . . . 8 . . .	— . . .
Fél évre . . . 5 . . .	— . . .	Negyed évre . . . 4 . . .	— . . .
Negyed évre . . . 2 . . .	50 . . .	Egy héra . . . 1 . . .	70 . . .
Egy héra . . . 1 . . .	— . . .	Egyes szám ára 4 fillér.	

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**

Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**

Kiadók: **HOPFMANN és KROKOVITZ.**

Hirdetési díjak: j

Hat hasábas petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

Az ifju függetlenségiek.

A függetlenségi és 48-as párt az általános választásokból tudvalevőleg tetemesen megszaporodva került ki, úgy hogy ma 80 képviselőt számlál soraiban. S a pártnak épen fele, 40 képviselő, új ember s köztük sok a fiatal ember. Ezt a csoportot elnevezték ifju Kossuthistáknak s e cím alatt megtették külön csoportnak azokat, akik a függ. pártot írásaikban mindenkor szerették csoportokra osztani. A minapi pártértekezleten azután megtörtént az, hogy egy kérdés felett — mint ezelőtt is annyi más felett — vita folyt a pártértekezleten s szavazással döntöttek el a kérdést. Azt, hogy Apponyi Albert ellen állítson-e a párt elnökjelöltet vagy sem. A többség úgy határozott, hogy igen, még pedig Komjáthy Béla személyében. Ezen esetet rögtön a legnagyobb rosszindulattal irták meg s Kossuth leszavaztatásának tüntették fel, mert Kossuth tényleg nem akart Apponyi ellen jelöltet állítani. A hétfői pártértekezleten is élénk volt az élet s a jegyzőjelölés dolgában valóságos korteskedés folyt. Arról volt szó, Kubik Bélát vagy Luby Bélát jelölje-e a

párt a maga részéről képviselőházi jegyzőnek s a Kubik párt mindössze 2 szavazattal győzött. Szinte csodálnók, ha egyes lapok ezt ismét nem pártbelviszálynak, vagy egyéb effélének tüntetnék fel.

A dolog pedig nem így áll.

Tény s rögtön ki is mondjuk, hogy örvendetes tény az, hogy a független pártban fokozottabb elevenség uralkodik az új választások óta. Tisztán az új és ifju elemeknek tulajdonítandó ez, vagy pedig maga a szép választási eredmény hozta-e meg ezt a lüktetést a párt életében, most nem vitatjuk, de mindenesetre örvendetes körülménynek tekintjük s óva intünk mindenkit, aki a párt javát szíven hordja, nehogy eszébe jusson e lüktetést lecsillapítani. Nem mameluk tábor ez, hogy mindent szó és megjegyzés nélkül elfogadjon.

Kossuth Ferencznek, a pártvezérnek és elnöknek bizonyára csak öröme telik abban, ha látja az érdeklődést, az elevenséget s ha le is szavazták egy nem elvi vagy dogmatikus kérdésben, ő szívesen engedett a többség

akarátának. Ne tüntessék fel tehát a párt ellenségei ezeket a tüneteket úgy, mintha azok a párt egységének a rovására volnának írhatók.

S van külön egy szavunk az úgynevezett ifju Kossuthistákhoz is. Mi csak helyes lni tudjuk, ha ők új erőt, életet hoznak ide a központba s ha bizonyos kötelek tekinteteket sohasem tévesztve szemük elől, mindenkor őszintén ki fogják fejteni saját egyéni véleményüket a párt értekezletein, ezzel kitünő szolgálatot fognak tenni a pártnak s eszméinek. Tegyük meg ezt mindig és minden alkalommal, mert nem szabad feledniök, hogy a pártértekezlet igenis arra való, hogy ott és csakis ott, intéztessenek el a párt ügyei és állásfoglalásai. Mameluk körben megjárja az, hogy a pártértekezlet egyszerűen tudomásul vegye a már előre elhatározott dolgokat, de függetlenségi körben ilyen uzus volna a megölője az egészséges párt üködésnek, aminthogy ez annak idején sajnos meg is történt.

„Egyetértés.”

Bucsuszó.

Bucsut veszek már házigazdám:
Ölelj kebledre, csókok add rám!
Talán soká is ültem terhedül . . .
Keuyered, izes sód, mézes borod,
Ne vond felhőkbe érte homlokod: —
Dicséretet nem halmozom felül . . .

Nem vendéglátásod kicsinylem: —
Hiszen elválni, tudom, innen
Kamrad, pinczédől soknak but okoz:
Ha annyi tál közt étlen szomjasan
Maradtam és tán nem csupán magam,
Oka pinczéd, szolgád, tálnokod . . .

Tán az se, az se, . . . végén ültem,
Dus asztalodnak elmerülten
Vendégeid nagy, jó étvágyain: —
S tányéromat s az izes falatot
Elkapta kéz, más uj, ürest adott, —
Nem mozgattam mint kellett ajkaim . . .

S étekgogód, hogy körbe járt, kelt;
Nem vette észre a sugást, jelt;
S köntöse szárnyát mások fogdosák.
S bár mutogattam: serlegem üres, —
Pohárnokod se hányt reám ügyet. —
S most perczem eljött, mennem kell tovább.

Légy boldog oh Föld, édes gazdám,
Ölelj, utolsó csókok add rám!
Toporzékol, fú a halál lova:

Vár, hogy ragadjon mélységek között.
Hol áll a való végtelen örök
Élet sugárzó csillag csarnoka . . .

Petrus Jenő.

Galub és fiai.

(Axagenow J.)

Már régóta egy műveletlen vad nép lakja a Kaukasz meredek szikla hegysegeit. A földmívelést csekély mérvben üzik és barmok is csekély számban találhatók. A lakosok leginkább rablás és fosztogatással foglalkoznak.

A hegyeket kereskedelmi ut szeli át. Az utazó kereskedőktől kirabolják a pénzt és az árukat. Időnként leszállnak a völgybe ahol békésebb természetű földmívelők laknak. ezeknek kiüritik a csüreiket, barmaikat elhajtják és nem ritkán még az embereket is magukkal vonszolják a hegyekre.

Már zsege gyermekkoruk óta megszokják a hegyi lakók, a vadászok bátran szembe nézni a halállal; földalatti üregek tenyérszerű széles átjáróin keresztül hatolni, sebes folyású vizet átuszni, szilaj lovakat megzabolázni és zsákmányokra leskelődni.

Miután a maga életét nem félti, könnyen elszánja magát arra, hogy kioltsa másoknak az életét. A legkisebb sértést is kés-

sel torol meg. A puska és a késtől még éj jel sem válik meg. A mohamedán vallást követik és hitükhöz hiven ragaszkodnak. A más vallásukat letiporni és megölni dicőstettnek és istenies műnek tartják. Jellemüket már gyermekkorukban beszenyeyezik, a könyörület szót nem ismerik.

A gorczok és oroszok szomszédok voltak. Már régi idő óta véres harcokat folytatnak egymás ellen. Manapság ugyan már az elkeseredettség nem oly nagy, de a béke még mindig távol tartja magát.

Évekkel ezelőtt Galub gorcz e tájékon ütötte fel sátorát. Egész életén keresztül mindig csak vagyton után sóvárgott. Számtalan lovat a legnemesebb fajból, ékes fegyvereket és sok rabszolgát mondhatott magáénak. Kitünő czélzó volt, lelke részvétet nem ismert és nem volt oly veszéiy, amelytől ő valaha visszariadott volna.

Nagy tekintélynek örvendett, barát és ellenség egyaránt ösmerte.

Galubnak csak két fia volt. Selim és Tasit. Az ifjabbik már születése óta gyenge és beteges. Miért is atyja magával vivé őt a távoli hegyekre egy aggastyánhoz, a ki bölcsessége miatt az egész környéken nagy hirben állott.

— Ha képes leszel, szólta Galub az aggastyánhoz, belőle bátor és erős fiut nevelni, úgy bármit kívánj, menten teljesítenem.

Nemzetiségi tanítók hazafisága.

(Tanítók hivatali esküje.)

Varjassy Árpád kir. tanácsos tanfelügyelő indítványa folytán az „Aradvidéki Tanítóegyesület” közgyűlésén oly kérdés merült fel, a mely nemesak méltó feltűnést kelt, hanem kétségkívül országos mozgalomnak alapjává lesz.

Arról van szó, hogy az összes hazai tanítók hivatalos esküre köteleztessenek az iránt, hogy az ország törvényeit tiszteletben tartásák.

Főlöszlegesen volna elismételni mily nagy missziót teljesítenek a népiskolák hazafias tanítói. Tudjuk, hogy ők, akikkel az állam a legmostohább módon bánik, ők a nemzeti érzés legbuzgóbb élesztői, a magyarság leg-erősebb bástyái.

De fájdalom, a magyar állam zilált politikai viszonyai olyanok, hogy még a nép tanítók testületében sem idegen a magyar állameszme iránti gyűlölet sőt a mint számos példa már megmutatta, a magyarelleses izgatás legveszedelmesebb melegágyai éppen azok a népiskolák, amelyeknek vezetése idegen nemzetiségű, magyarul nem tudó s a magyartól gyűlölettel idegenkedő tanítókra van bízva.

Olyan törvényünk van már, a mely szerint tanító senki sem lehet, aki a magyar nyelvet írásban és szóban nem bírja. Igen, de tudjuk, hogy a felekezeti, helyesebben mondva: nemzetiségi tanítóképző intézetek eddig sem voltak s most sincsenek a kellő ellenőrzés alatt, amely e törvény ellenőrzését biztosítaná, vagy legalább elegendő mértékben elősegítené. Meg aztán tudjuk, hogy a magyar állam fensőbbiségéről szóló törvények csak papíron vannak meg; végrehajtásuk laza, érvényességükről pedig alig lehet szó.

Hogy aztán az ilyen tanító képzőből, kikerült emberek miként működnek, annak ellenőrzése még a legjobb akarat mellett is nagyon bajos. Ezért kell valamely erkölcsi kényszert alkalmazni, ha a tanítók államellenes izgatásának elejét akarjuk venni.

Aztán megölelé Tasitot és hazalovagolt. Az öregebb fia: Selim egy percze sem vált meg atyjától, a ki serényen oktatta, mint kell a fegyvert ügyesen forgatni és szilaj lovakat megzabolázni; amint Selim nagyobb lett, magával vitte a kalandok és hadjáratokra.

A fiu egészen az apjára ütött és csakhamar ő is nagy hírnévre tett szert. Ha valami veszélyes vállalatba akartak fogni rendszerint Selimet szemelték ki vezérüknek. Versenyeknél rendszerint ő volt a győztes és bármelyik leány is örömmel vallotta volna őt magáénak.

Még csak kevés évet számlált és máris puskája és öldöklése révén sok embernek oltotta ki az életét. Ő sohasem lett megsebesítve, végre azonban őt is utólte a nemzis. Egy ünnepélyes alkalommal egy fiatal emberrel összekapott, a ki Selimnek sértő szavakat vágott az arcába.

Ezt Selim sehogysem szívelhette el. Kirántotta a kést a hüvelyéből és egy gyors csapással a sértő félt leszurta. Mindenki fájalta a meggyilkoltat, mindazonáltal senki sem ítélte el Selimet, mert bevett szokás volt minden sértést vérrrel megboszulni.

Ezen szokásból kifolyólag a meggyilkolt rokonainak kötelességévé válik, hogy a gyilkoson boszút álljon.

Egy napon a sziklák mögött ólalkodék, míg nem Selimet a meredek sziklautakon

Tudvalevő dolog, hogy a felekezeti, nemzetiségi tanítóknak nincsen külön nyugdíjalapjuk. Így tehát az a tanító, aki esetleg egész életében az uralkodó és államalkotó magyar faj elleni vadgyűlöletet hirdette, aki megrontásukon munkálkodott évtizedeken keresztül, mikor nyugalomba vonul, öreg napjaira a magyar állam látja el az országos nyugdíjalapból.

Szóval legádázabb ellenségeinket is éppen úgy jutalmazzuk, mint a leghűségesebb fiainkat.

Ezen a lehetetlen és képtelen állapoton akar segíteni Varjassy Árpád indítványa. Minden tanító, aki az országos tanítói nyugdíjalapba lép (s a belépés kötelező) köteles legyen esküt tenni, hogy a magyarállam törvényeit tiszteletben fogja tartani.

Reméljük, hogy e radikális, de mindamellett éppen nem erőszakos eszköznek meg lesz a hatása.

Földes Miklós.

Szegény Európa.

Chamberlain, honfitársi lelkiismeretének megnyugtató végett bűnbakokat keres a civilizált államok történetéből.

Civilizáció állam történetében fogja ő azt legkönnyebben megtalálni és legközelebb elérni saját nemzete történetében, melynek egyszerű folytatása a megszokott modorban viselt délafrikai háboru.

Irhon hétszázados története vérral jegyezte fel azt a tragédiát, melynek mása most Délafrikában folyik.

A háboru viselésének embertelen, minden nemes érzést kizáró Kitchener, a burok hőhéja, nem tanulta más nemzetől, amint azt a hipokrita miniszter a még Angliában is megmozduló közlelkiismeret megnyugtató sára máshol keres.

A népek legborzasztóbb szenvedéseinek iskoláját teremtette meg Anglia tudással, az embertelenséget megteremtő lelketlenség számító rafineriájával. A civilizálás címével akarta elhitetni az embertelen elbánás jogosultságát. Nézzük csak testvér-

nyargalva és hű társaitól követve, szemügyre veszi és egy célzással a földre teríti.

Galub elébök nyargalt és könyes szemekkel nézi, mint küzd fia a halállal.

Az öreg magánkívül volt szertelen fájdalában és kétségbeesése közepette a földön hentergett.

A temetés után az aggastyán, akinek évekként ez előtt Tasit nevű fiát gondjaira bízta, Galubhoz közeledék és imígyen szóla:

— Isten egyik fiadat elvette, im itt van érte a másik. Ő jó és nemes, aggkordnak támasza és vigasza leszen.

Galub fiát karjaiba vonta és az aggastyánt gazdagon megajándékozta.

Miután Galub fiát figyelmesen és hosszabb ideig szemlélgeté, e szavakkal fordult nejehez: — Tasit egy szikrányit sem hasonlít Selimhez.

Néhány hét telt el már és Tasit idegennek érezte magát otthon. Egyszerre csak eltűnt és három nap múltával tért csak vissza újból.

— Hol voltál? kérdé őt atya.

— A hegyek közt, felelé Tasit.

— Talalkoztál ott az oroszszal?

— Nem, hanem egy örményt láttam

árukkal megrakodva a völgyes utakon elhaladva.

— Nem támadtad-e meg és nem fosztottad-e ki áruját?

— Nem.

nemzetét Irhont, ahol évszázadokon át a hóhér keze mindig meleg vérben fürdött; ahányszor a saját szorgalma által jobb módra jutott ir nép kirablása hasznos vállalkozásnak mutatkozott.

Szabadságot, vallást, nemzet érzést mindig be tudta szoritani az önző nyereszkedés kereteibe ez a kalmár nép, nem csoda tehát, ha hiányzik benne a nemes ideál, amit más nemzet még a háboru hevében sem tud nélkülözni.

Az ilyen nemzettel szemben hiába alkuszik afféle hágai kongresszus, hogyha szeméi éppen egy távollátott aranybánya és gyémántmező kápráztatja. És ime egy maroknyi nép megszorzott jogai, szabadságának, emberi nemes ideáljainak, családi tűzhelyének kitartó, önfeláldozó védelmezésében, tönkre tehet egy világhódító kalmárcsapatot, mely megszokott jólétében elpuhulva, vagy a csatamezőn is üzlet után nézve, föllépésének tömegével akar győzni és nem veszi észre, hogy bérenczhada is, maga alakjára növelt kufárokból áll, aki a csatateren bujkál, csalja a hadipénztárt, követi, a gyávák természetes útját, kirabolja a farmokat és agyonkinozza a fegyverteleneket, asszonyokat és gyermekeket.

A comtoirban növekedett had nem türi meg a méhkas előtt az ideál virágját, vagy kiszívja annak a mézét, vagy kitepi. Irhóban a vallás czégeré alatt irtották az asszonyokat és gyermekeket, amikor ez üzleti érdek elrejtése végett vették föl a felekezeti köpönyegét.

A szegény burok szorgalmas és civilizált népére, midőn rávetették magukat, nem lehetett a felekezeti kérdéssel mentgetni magukat, mint azt az irekkel szemben tették, hisz a haldokló bur az angol nyomdából kikerült bibliát szoritja a csatateren is kebléhez. A civilizálás terjesztésére sem hivatkozhat Rodes Czeccil kekelbarátja, hiszen az előttünk folyó háboru világosan mutatja, hogy az a kirabolni szándékozott maroknyi bur nép civilizáltabb az ő ellen-ségénél, sőt erkölcsösebb, vallásosabb és nemesebb is.

A századok nemesülése, a kor előhaladása minden irányban és minden nemzet-

— Miért nem?

— Egyedül volt és hozzá még öreg.

Egy hét múlva a Tasit ismét kimaradt két nap és éjjelre.

— Hol voltál? — kérdé az atya.

— A fehér hegy környékén.

— Kit láttál ott?

— Egy foglyot, a ki néhány nap előtt tőled megszökött.

— Magaddal hoztad-e? . . . Hol van?

— Szárnyára bocsátottam . . . Beteg volt és vérszegény.

Galub hallgatott, de bensejében a düh-től csak nyg tajtékzott.

— Tasit háládatlan! . . . Aggkordnak bizony sem támasza, sem vigasza nem lesz — mondá nejeinek.

És ismét odahagyta 3 nap és éjjelre az atyai házat. Ezuttal fáradtan és kimerülten tért haza halotthalvány arczezal. Szemei fénylettek, mintha lázban szenvedett volna.

— Hol voltál? — kérdé szigorral az atya.

— Kubában.

— Kit láttál ott?

— Bátyám gyilkosát, — felelé Tasit csaknem suttogva.

Az öreg keblét hideg borzongás futja át és fiának rohan e szavakkal:

— Hol van a feje? . . . Szaporán add elő, hadd legeltessem szememet rajta . . .

nél föltalálható immár, csak az angolok háboru viselésének a módját nem enyhíthette az meg. Akar ir testvér, akár indus, szudáni, kaffer vagy bur kerül a vörös frakk elé, az egyforma kegyetlen elbánásban részesül. Mindenütt, ahol az megjelent, letört oltárok, elhamvazott tanyák, lakások romjai, rothadó nő- és gyermektestek mutatják az utat, melyen a hóhér elvonult, a vallás, a civilizáció, a szabadság, a jog igéjével kérkedve.

A czeltek által lakott Irhon ős időkben tért a keresztény hitre. Szabad ország volt, részint választott, részint örökös kis királyságokra oszolva. Gyorsan fölvirágzott és civilizálódott, de keresztény hite a testvériség, a szeretet és szelidség tulajdonságait növelte lelkében. A szomszéd normanok vadak és nyersék maradtak tovább, gyakran betörték az előrehaladt szép zöld szigetre és elaraszották azt verrel. Pedig Irhon soha sem kereste a viszályt, dolgozott és imádkozott. Nem áhította a győzelem véres koszorúját, csak polgárjogot, törvényt és igazságot keresett.

Ez a nemzet sokszor vérbe fűrésztört, de rettenetes felindulásában is mérsékelni tudta követeléseit; polgárjogot, alkotmányt kért, hogy megmenthesse az országot a forradalomtól. E helyett azonban vérfürdőt rendeztek, hogy a vallás alapokat, az újra felocsudott családok vagyonát elkobozhassák.

Chamberlain tag lelkiismerete megtagadta a hágai béketanácskozások nemes határozatainak elfogadását. Most már tudjuk, hogy miért tette ezt, mert gonosz fondorlattal nem tudta a kompaniátja megszerezni az aranybányákat, a tizenkilencedik század méltó befejezésül hőhért küldöda, hogy elpusztítsa érte egy egész népet!

És ez az ur büntársat keres más népek történetében! Keresse azt csak odahaza, több és szebb példát sehel sem találhat.

Hiszzen az ő történetük mutatja, mily véres munkát végeznek évszázadok óta az egész világon, az Isten adta népjogok elkobzására és a könnyű rablásra.

A szabadelvű irányban haladó Európa büszke a tudományára, minden térbeni fej-

lettségére, humanizmusára: a huszadik században télen nézi és türi egy ilyen becsületes, szorgalmas, civilizált népnek a gyalázatos kiirtását!

Szegény Európa!

Id. E. L.

Délutáni levél.

Színészet és „a magyar erkölcsök”-ről.

Százéves szinczédula került a szemünk elé; a régi jó idők becsületés izlését hirdeti a romlott izlésű modern rossz időknek.

1801 november havában az első hét műsorát kellett megállapítani, vásárnapra jutván egy, a Holberg írásaiból fordított német darab, amelynek czime „A mindenhez kapkodó.”

Hogy német darabot vettek elő, azért szükségesnek találta a direktor mentségeinek előadását. «Mindenkor olyan játékot kíván előadni» — olvasuk a szinczédula alján — «mely azon kívül, hogy a Társasági Rendet semmiben meg-ne botránkoztassa, a Nemzet Nemes büfkeségéhez méltó is legyen, és a tisztább magyarsággal leendő elé adatásán kívül a Magyar erkölcsöt leg-kisebben se sértse meg.»

Tisztább magyarság! Magyar erkölcsök meg nem sértése! Mentegetődzés a német darab színrehozatala miatt!

Micsoda naiv emberek kezelték a színészetet száz esztendő előtt!

Ma már gyökeresen megváltozott ezen avult felfogás. Akkor szorulna mentegetődzésre a direktor, ha például a nemzet, vagy a kereszténység ünnepnapjain ezekhez méltó szindarabot adatna elé. A fordításokból kiküszöböl-

— Innen Tasit a sziklaüregbe ment az aggastyánhoz, aki ott felnevelte.

— Atyám kiutasított, panaszkodék Tasit, menyaszonyom elfordult tőlem és az emberek eltasztottak maguktól.

Az aggastyán panaszaira e szavakkal felel:

— Én tanítottalak tégedet, hogy embertársaidat testvérként szeressed, a gyengeket oltalmazd és ellenségeid iránt irgalmas légy. Ezen alapelvetek hirdette már a régmúlt időkben az egész világnak ama férfiú, aki az emberiség üdvéért mártírhálát szenvedett Itt, hol gyűlölet és bosszu a legőbb törvény, nincs maradásod. Szedd össze magad és menj mindaddig, míg elérsz egy házat, amelyet kereszt diszít. Az emberek, kik ott laknak, a szeretet és könyörület tanait hirdetik. Telepedj meg náluk és te boldog leszel.

Tasit szót fogadott és sokáig vándorolt. Végre egy templomhoz ért, hol vendégszerető fogadtatásra talált és ott maradt. Tasit keresztény és bátor hőssé lett, aki azonban soha sem feledé el az ellenség iránt is nagylelkűséget gyakorolni. Mindenkitől tisztelve hunyt el és számos tagból álló családja igaz részvétellel gyászolta.

Ford. Hajdu József.

tetett a »tisztább magyarság« — két-három tisztátalan magyarságu ur árasztja el a szinpadokat még egyszer lefordítandó nyelven tartott szindarabokkal. »Mindenhez kapkodó« a modern szinpad is, am ami a »magyar; erkölcsöt« illeti, azt ez idő szerint nem a Hölberg, hanem a francia írók nem kimélik a »legkissebben sem.«

A faggyus mécsesből a villanyfényig nagy haladást végzett a színészet és ennél a fénynél annál jobban látjuk annak nemzeti irányban és erkölcsi téren való ilyesztő súlyedését...

Minus, pont.

NAPI HIREK.

A Thaly Kálmán legújabb könyve.

Thaly Kálmán a kurucz korszak nagyérdemű történetirója, új babérral szaporította történetirói érdemeit. Most bocsátotta közre „Gróf Esterházy Antal kurucz generálisnak táborigénykönyve”-t. A hős kurucz generálisnak gróf Esterházy Antalnak nevezetes dokumentumát ismerteti a terjedelmes munkában. Ki lenne a munkára hivatottabb, mint Thaly Kálmán, a Rákóczy-féle szabadságharc legkitünőbb ismerője. Maga e táborigénykönyv, mely Esterházy Antal összes katonai levelezéseit tartalmazza teljes ivrét alakú, puha pergamentbe fűzött, nagy, vaskos könyv már évtizedek óta a Nemzeti Múzeum tulajdona. Ennek nyomán közli Thaly mostani munkájában Esterházy katonai levelezéseit, de még nem az egészet, hanem csak a hadvezéri pályájának derekától, 1706 közepétől 1709 közepéig, vagyis kerek három év alatt írottakat. Függelékül közli gróf Esterházy Dániel kurucz tábornok jegyzőkönyvét 1708 ból. Ezzel a munkával, melyet Thaly a Tudományos Akadémia történelmi bizottságának megbízásából közöl, valóban nagy szolgálatot tett a szerző, mert ez a Rákóczy-féle szabadságharc foglalkozók részére valóságos forrásmunka. De nemcsak a tudóst, a történelemmel foglalkozót érdekli ez a munka, hanem élvezettel forgathatja a laikus, mert teljes betekintést nyer a Rákóczy-féle szabadságharcba. A vaskos munkát a Tud. Ak. adta ki.

Dr. Jókai Mór né műveszkörutja.

Azon amerikai izü körutat, melyre dr. Jókai Mór né fiatal felesége indul: különféle képen ítélik meg a jobb izlésű és őszinte emberek ezt a Jókai nevével, örök érdemeivel kérészkolt, meg nem érdemelt ünnepeztetést és tüntetést. Dr. Jókainé Nagy Bella el látogat Nagyváradra is és ott tárgyalás alá kerülven, hogy vajon a Szigligeti társaság Nagy Bellát mint művésznőt, vagy mint a Jókai Mór feleségét akar-

Hala az egek urának, végre Selim meg van boszulva.

Tasit azonban halálsápadtan és szótlanul állt atyja előtt, mint akár csak egy szobor. Ez vállánál fogva megragadta fiát és ugyancsak ránczigálta és dühösen kiáltá:

— Mondom neked, add elő a fejed! Avagy annyira megfeledkezéltél volna a becsület törvényéről, hogy e kutyát kimélted?

— Én nem emelem kezemet egy olyan emberre, a kit először látok életemben és... mondá Tasit, de atyja felbeszakítá, a ki fenyegetve ordítá:

— El szemem elől te becsületipró! Én megátkozlak téged!

Tasit elhagyá a szülei házat és sem lovat, sem puskát nem vitt magával. Az emberek utána kiálták: Menj, menj csak, ily hitvány, gyáva embernek mi keresete sincs nálunk!

A szomszéd faluban lakott Tasit menyasszonya, oda ment ő és ennek atyjához imigyen szóla:

— Bárha most szegény is vagyok, de dolgozni akarok és lányod soh'se tudja, mit tesz e szó „szükség”.

A gorcz azonban így felel:

— Leányomnak völegénye a gazdag Galubnak a fia volt, egy hontalan koldusnak nem adom oda a gyermekem. Távozzál azért mielőbb.

ja-e a ünnepelni? A társaság egyik tagja, Böszörményi Géza kijelentette, hogy véleménye szerint Nagy Bella egyik fővárosi színház második harmadrangu színésznője volt, akit a Szigligeti színház nem ünnepelhet. És ez szerintünk is helyes felfogás. Ezzel azonban a szerénytelenség, a reklám korában sokan nem értik meg.

Esküvő egy hazafias magyar nemesi családban.

Folyó hó 5-én esküdtek örök hűséget egymásnak a gacsályi ev. ref. templomban, László Imre Szatmáron állomásozó 5. gy. seregrebeli főhadnagy és Gődény Matild földbirtokos kisasszony — Maróthy Sándorné, szül. Madarassy urónék első házasságából való leánya. A vőlegény r. kath. a menyasszony ev. ref. vallású; eskető lelkész Bartha Mór ev. ref. lelkész volt. Nemesak a felekezeti méltányosság bizonyosságáért, mely nemesak abból tűnik ki, hogy a menyasszony lelkésze által esketették össze magukat, hanem az 1868. LIII. t. czik 12. §-ának a születendő gyermekek vallására vonatkozó viszonyosságát is tisztelvényben tartották — méltó figyelemre e házasságkötés; de a különben minden részében alkalmi lelkészi beszéd következő részletéért is.

„Különösen nagy és szép feladat vár rád kedves menyasszony abban, hogy magyar leány vagy magyar katonaférjje léssz! Fénykörbe viszd teged s a dicsőség mezején jár veled. De ez, csak akkor lesz nem álfény és nem hamis dicsőség, ha, ami különben is a magyar katonának, minden mások felett való kötelessége: oly magas honszerelmem által nemesíti meg pályáját, hogy ezért a hazáért, amelyen kívül nincs magyar számára a nagy világon más hely, a mit övének — Magyar Hazának nevezhessen — valósággal és ezért él és ha netalán, megpróbáltatás ideje jönne el, ezért, hősi önfeláldozással meghalni is tud.

A magyar katonának tudnia, éreznie kell ennek a magasztos jelszónak értelemi és érzelmi magasságát és mélységét: „A Hazát minden előtt!” hogy hazája Alkotmányából folyólag a királyi s a nemzet fölveszi erejét, ha hatalmat s a Felség és főhadur iránt való hűség is a Nemzet felségéből nyer értelmet, hatalmat.

E szent honszerelemből származó feladat tudatát fejtsd ki, apold és növeld — kedves ara fennkölt lelkű hönleány! — szerelmed melegevel leendő férjedben; ebből aratott érdemei jutalmazására tartsd készen babérkoszorúdat, amelyet izzadt, vagy vérborította homlokára, vagy éppen sírjára tégy, amelyben a Nemzet áldásától elhalmozva „nyugosznak a hősiak, duló csaták után.”

Ez érzésben növeld majdan — gyermekeiteket is, hogy méltók legyetek mindannyian az áldozatra, amelyet a Nemzet másként munkás tagjai, véres verejtékek gyümölcséből Királynak és Hadseregnek oly

nagy mértékben meghoznak, hogy ez áldozat tömérdeksége alatt — roskadozunk.

Dr. Jókainé — Nagy Bella színpadi bukása.

A kik még az ujságok előleges, nagyhangu reklámjainak nem ültek fel, még jobban kiabrándulva olvashatják a távirati sorokat dr. Jókainé pozsonyi színpadi vendégszerepléséről, mely bukással végződött és mely bizonyíték a mi állásfoglalásunk mellett, hogy a Jókai nevének a varázsával nem illik visszaélni és hogy a kezdő, tuczat színésznő, ha még sz. sz. dr. Jókainé is, ne induljon művészi körutra, mert a közönség felettébe, megtévesztése súlyos elítélés alá esik. Pozsonyból ugyanis ezt írják:

„Jókainé Nagy Bella mai első felépése sikertelenül, sőt tüntetéssel végződött, Jókainé az »Éva grófné« című divatját mult, érzélgős darabban lépett fel. Alakja szép, de játékából az érzés, a szív hiányzik. A közönséget eleinte teljesen hidegen hagyta, később pisszegni kezdtek.”

A szerkesztőségből.

Lőw József, lapunk segéd szerkesztője, betegesen fekszik.

Poéta vendéglős.

Az irodalom berkei nem mindenütt jövedelmezők s a gyümölcs, amelyet ott bön-gészet Pegazust lovagja, néha nagyon is sovány táplálék. Így van ez Romániában is, ahol a litteratura leghivatottabbjai is kénytelenek más foglalatosság után nézni, hogy megélhetésüket biztosítsák. Ha nem hoz hasznat az irodalom berke, tán gazdaságosabb a szőlőberkeket kultiválni, így okoskodott Caragiale, a humoros tollu román színművész s novellista. Caragiale a románok egyik legismertebb írója, elbeszéléseit országsherte olvassák, ám de a Franciaországból importált irodalmi termékekkel nem tud versenyezni. Romániában még etikett a francia irodalom kultiválása. Caragiale azután azt a malacziózus ötletet csinálta meg, hogy beállt vendéglősnek s hamar egyszer ilyen prózaias mellékfoglalkozásra adta magát, miért ne használna ki annak előnyeit teljes mértékben? A bukaresti nemzeti színház közelében levő színházi Gambinus-vendéglőt bérelte ki. A napokban adták „O serisoare perduta” (Elvesztett levél) című vigjátékát a bukaresti színházban. Amikor az előadás bevégeződött, oly frenetikus tapsvihar zúgott fel a közönség soraiban, hogy a vége az lett, hogy Caragiale a közönség egyrésze a színházba czipelte vendéglőjéből. Caragiale kénytelen-kelletlen beleugrott az ünnepeltetésbe s amikor a lámpák elé lépett s a lelkes ovációkat megköszönte, e szavakkal fordult a közönség felé:

— Köszönöm az önök lelkes ovációját, ma pedig viszontlátásra uraim a Gambinusban!

A közönség persze tombolt a jóízű ötleten s egy fél óra múlva már valóságos

harez folyt egy-egy székért a Caragiale vendéglőjében, amiből persze az ünnepelt író vendéglősnek volt a legtöbb haszna.

Romániában különben nem Caragiale az egyedüli poéta vendéglős. Az ismert kritikus s essayista, C. Gherea, a plojesti-i pályaudvar vendéglőjét bírja bérben s azt mondják, az egész vidéken sehol oly jól étkezni nem lehet, mint a „kritikus vendéglőjében.”

Csodabogár.

A Magyarország kiváló közgazdasági cikkírója, dr. Lázár Pál müegyezteleni tanár a fenti czim alatt a debreczeni István gőzmalommal foglalkozik. Elítélőleg ír, mert e nagy malom igazgatója osztrákoktól rendelt gépeket. Ha így áll a dolog, helyes a megrovás. Hogy azonban a debreczeni kereskedelmi és iparkamarát miként keveri a vállalat ezen üzletébe az érdemes cikkíró, nem értjük. Azonban a debreczeniekre vonatkozó megrovási sorokat leadjuk, hogy azok, akikre vonatkozik, a magok mentességére nyilatkozzanak. E nyilatkozatoknak szívesen nyitunk lapunkban helyet. A Magyarország ide vonatkozó közleménye így hangzik:

A „Polytechnikai Szemle”, egyik kitünő szakértelemmel és ügybuzgalommal szerkesztett szaklapunk, mult hó 15-én megjelent számában ezt írja:

„A debreczeni István gőzmalom rész. társaság az új gőzgép- és kazánberendezésének kivételével egy brünni czéget bizott meg. Ez a rendelés a mai vigasztalan ipari viszonyaink közt, szinte a kihívás jellegével bír, Tudvalevő, hogy gépgyáraink a kazán és gőzgépgyártásban minőség és ár tekintetében föltétlenül versenyképesek a brünniekkel s így szinte rejtély számba megy, hogy egy ilyen rendeléssel miért kellett a külföldre menni. Így pártolják Debreczenben a magyar ipart! A hazai ipar ellen elkövetett büntetési az a különösen furcsa körülmény, hogy a megrendelő István-gőzmalom vezérigazgatója a debreczeni kereskedelmi és iparkamarának érdemes alelnöke. Ezt az urat, aki a kamara gyűlésein bizonyára ég és lángol a magyar ipar ügyeiért, a kereskedelmi miniszter urnak szíves és jóakaró figyelmébe ajánljuk.”

Szívvel üdvözöljük e sorokat, azok bizonyára visszhangot keltenek minden igaz magyar emberben, mért szinte képtelenség föltételezni, hogy sanyaru ipari viszonyaink láttára akadjon oly csodabogár, aki a debreczeni kereskedelmi és iparkamara hazafiatlan eljárását menteni tudná.

Még tovább is húzódik a Magyarország e cikke. A cikkíró fölfedezi a Molnárok lapjában a „csodabogárt”, a mely Mayer Emil ezen eljárását föltétlenül dicséri. . . A cikknek ezen részét mi már nem közöljük, intézze el egymás közt a két lap, csupán a debreczeni vonatkozásu részre hívjuk fel az érdekeltek figyelmét.

Adomány a Kossuth szoborra.

A Péter Pál vendéglőjében szórakozó „Kerekasztaltársaság” 20, az

az húsz koronát volt szives a Kossuth szoborra hozzám eljuttatni, mely adományért a szobor bizottság nevében is hálás köszönetet mondok. Debreczen, 1901. Nov. 5. Tóth Béla gyógyszerész, a Kossuth szobor bizottság pénztárosa.

Közgyűlés.

Az „István“ gőzmalom társulat munkásai önképző és segélyző köre e hó 10-én azaz vasárnap d. u. 3 órakor a kör helyiségében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a kör alapító, pártoló és rendes tagjait ezúton is meg hívja az elnökség.

„Hajduvármegyei Dogek-palotája.“

Orgonavírágzin kékes piros borítéku röpiratot küldtek szerkesztőségünkbe. Ezen röpiratot az illető szerzők a „belügyminiszternek“ ajánlva nyomatták ki. Bessenyei József és Posgay Imre nevek szerepelnek a szerzők között, melyeknek a méltóságába mi nem mehetünk most bele, mert csak az egyszeri és egyszerű betekintés után azt látjuk, hogy ezéja bünbakokat állítani a főispáni rendszernek. Egyébként a — személyeskedésektől hemzseggő röpirat a főispán védenczét, a balmaz-ujvárosi főszolgabíró fülé helyezi az egész vármegyének — amde azért e szétszórt vádakát agyonhallgatni nem szabad.

A debreczeni tornaegylet közgyűlése.

A debreczeni tornaegylet f. évi november hó 10-én (vasárnap) délután 3 órakor az „Angol Királynő“ vendéglő éttermében rendkívüli közgyűlést tart, melyre az egylet tiszteletbeli, alapító, rendes és pártoló tagjai ezennel meghivatnak. Tárgyak: 1. Jelentés az anyagi ügyek rendezéséről, az egylet belső életéről s a pénztár állapotáról az 1899. és 1900. években (A nyomtatott jelentést minden tag megkapta.) 2. Egyesület a Debreczeni Kerékpáros Egyesülettel. Ha mindket egylet közgyűlése az egyesülést kimondja, ezen közgyűlés után közvetlenül együttes alakuló közgyűlés tartatik, melynek tárgya lesz: 1. A tisztikar megválasztása és 2. Az alapszabálytervezet tárgyalása. Dr. Kenézy Gyula, elnök. Dr. Horvay Róbert titkár.

Verekedés a szent-sir templomában.

A vallásos fanatizmus legsötétebb lapjára tartozik az alábbi hír, a mely a jorzsalemi Szent-Sir templomában támadt verekedésről számol be. A hír szerint a Szent-Sir templomában a római katolikus és a görög orthodox egyház hívei között nagy verekedés támadt, melyben mindkét részről többen megsebesültek. Őt ferenczrendi szerzetes életveszélyesen megsebesült. A verekedésre az adott okot, hogy a katolikusok többször ki akarták söpörni a templomot körülvevő udvar egy részét, míg a görög-orthodox egyház hívei azt állították, hogy ez kizárólag az ő joguk. Már több nap óta katonaságot állítottak föl, hogy az össze-tűzésnek elejét vegyék. A civakodók száma azonban hirtelen annyira megnőtt, hogy a kirendelt csapat nem birt velük.

A debreczeni lázongók.

A közigazgatás mult havi eseményeiről számoltak be a szakferensnek a köz-

igazgatási bizottság ülésén. A főispán elnökölt. A polgármester jelentéséből érdekesebb az a rész, melyben a pótválasztás tüntetőiről számolván, jelenti, hogy lázongás miatt 23 egyént tartóztattak le. Vajon statáriumot és kormánybiztost nem fognak kérni, az utóbit természetesen a városházára.

Szaporodási kimutatás.

Az elmúlt hónapban Debreczenben 100 férfi és 111 lány gyermek született. Meghalt 83 férfi és 57 nő. A nők tehát a szaporodást illetőleg többségben, a halálozásokat illetőleg kisebbségben vannak a férfakkal szemben.

Debreczen—Budapesti telefon.

Az U. D. F. U. értesülése szerint a debreczen-budapesti telefon megnyílt. A mai naptól tehát az előfizetés ellenében diskurálhatni a budapesti ösmerősökkel.

A debreczeni katonaság létszáma.

A polgármesteri jelentés szerint a katonaság létszáma így oszlik meg Debreczenben. A közös hadseregben volt 2308 ember és 559 ló, a honvédségnél 1864 ember és 390 ló.

A kilenczedik gyógyszerár.

A belügyminiszter döntött a 9-ik debreczeni gyógyszerár felállítására ügyében. Radakovich Géza budapesti gyógyszerésznek engedélyezte az új gyógyszerár felállítási jogát. Az új gyógyszerárt valahol az Árpádtér környékén rendezze be a jogtulajdonos.

Debreczen város egy havi adózása.

Fauszt Elek pénzügyigazgató jelentése szerint Debreczen város elmúlt havában 106892 korona és 46 fillér állami és községi adó folyt be.

Az ármentesítő társulat évi költségvetése.

Az alsó-szabolesi tiszai ármentesítő társulat közgyűlését megtartván, a jövő évi szükségletre 333,330 korona 30 fillért irányzott elő, a fedezet pedig 331,765 korona 80 fillér, melyből 105,917 kor. 20 fillér kivetéssel fedeztetik. A kivétel, a hozzájárulási kulcs minden koronájára, 14 fillérben lett megállapítva.

Meghalt a Haynau futárja.

Aradon egy öreg 78 éves nyugalmazott kapitány hunyt el. Jaáki Tóth István földbirtokos, főbb vitézségi érdemrend és kitüntetés tulajdonosa. Jaáki Tóth kapitány egyik vitézkatonája volt az 1849-ben vívott mortarrai és novarrai csatáknak, a hol mint fiatal tiszt oroszlanai bátorsággal küzdött az aradi háziezred bakaival. Ugyhogy a navarrai ütközet befejezése után, Benedek ezredes a csatamezőn tüzte a fiatal magyar tiszt mellére a vaskorona-rend keresztjét. Az öreg katona izgalmas részleteket beszélt el az olasz hadjáratokból, de volt még emléke az

öreg urnak, a mely Haynauval függ össze, a melyről mindig szivesen beszélt az öreg kapitány. Mikor odafönt Bécsben Haynau kegyetlenségeit megsokalták, őt küldték le hozzá sietős levéllel, a melyben meg volt írva, hogy szüntesse be a vért, ne gyilkolja rákásra a magyar szabadságharcz vitéz katonáit. Váltott paripákon, lóhalálban rohant hozzá Jáki Tóth István, éjt is napallá téve, pihenés nélkül, étlen-szomjan, csak hogy mielőbb megakadályozza a vérengzést s a kit még lehet, sietése által megmentesen a kivégzéstől. Pedig akkor császári tiszt volt.

Debreczeni rövid hírek.

A hadházi mézáróst, Leskovics Gyulát holtan találták. Késszurástól vérzett a melle. Kiderült, hogy a szerencsétlen a vágóhídon, munkaközben bukott bele a kezében tartott késbe. — **Imre napja** tegnap volt. Ezen alkalomból Simonffy Imre polgármestert és a város többi Inreit szivesen üdvözölték. — **A gyilkos gubája.** Kiderült, hogy az elvetemedett Szabó Lajos, újföldi rablógyilkos az áldozatától elvett gubát egy kabai embernek adta el. — **Razzia.** Orosz László rendőrfogalmazó az éjszaka razziaát tartott és 17 gyanus egyént tartóztattak le. — **Verekedő kőművesek.** Bajdó Sándor és Kovács András kőműves napszamosok a Kossuth-utcán, munkaközben összeverekedtek. Bajdó bicskájával megszurta a Kovács András hátát. **Talált pénztárca.** A központi rendőrségen, Harmathy rendőrbiztosnál egy talált pénztárca van. A tulajdonosa igazolás mellett átveheti. — **Az új kerti tűz.** Tegnap előtt este hat óra tájban az új kertenben tűz ütött ki, Szücs Sándornak a második járásban levő pajtája gyuladt ki és egy kazal széna égett le. A tűz keletkezési oka ismeretlen. A tüzet a mentelepi katonák oltották el Szepessi József őrmester vezetésével. — **Az újföldi gyilkos,** Szabó Lajos újabb gaztettét derítették ki. Turkevén betört Csihát Ferenczné házába és egy forgó pisztolyt rabolt el. Csihát Ferenczné a törvénszéken felösmerte az ellopott forgó pisztolyt.

SZÍNHÁZ.

A hét műsora.

Szerdán: Kismama, vigjáték;
Csütörtökön: Kis szökevény, operett;
Pénteken: Zaza, színmű (először);
Szombaton: Zaza, színmű, (másodszor).
Vasárnap délután: Tartalekos férj;
 Este: San-Toy, angol táncoperett (elsőször.)
Hétfőn, San-Toy, (másodszor.)

KÖZGAZDASÁG.

Szüreti eredmények Magyarországon.

B) Közel harmincz éve már annak, hogy a filloxeravész fölépott az ország szőlőiben; rettenetes az a pusztítás amit ez az élősd szőlőinkben művelt és még ma is hallani panaszkodást hol itt, hol másutt, hogy a filloxera fölépott és pusztítja a szőlőket. A filloxeravészrel kapcsolatban a szőlőtermelési s nagy ingadozóknak volt és fájdalom ma is ki van téve. A mint a filloxera erősebb mértékben pusztította szőlőinket, a szerint alakult is a terméskilátás. Ez alatt a hosszú szőlőbetegség alatt ritkán volt jó borterme, természetesen a mennyiséget értjük a jó termés alatt, az országban. Es a kilenczvenes évek elejétől számítva nem volt már a termés tűrhető sem, mert pl. a nyolczvanas évek átlagos eredményéhez viszonyítva alig termelt több borunk — mint 25-35 százalék. Ilyen eredmények között jutottunk abba a kampányba, amikor reá szorultunk az idegen olasz és osztrák borokra is, ahelyett, hogy mint régen elég borunk lett volna kivinni való. A válságos időszak lemorzsolásához egy teljes évtized kellett; ennyi idő alatt igaz, hogy egészen átalakult a szőlőművelés Magyarországon, de hat ki tudná kiszámítani azt az óriási veszteséget, aminek a révén létrejött ez az átalakulás? A filloxeralepott területekről a szőlők részben eltűntek s a szőlőművelést átvitték a könnyebb talajú laza földekre és a hol fenn is tartották a régi irányú szőlőművelést, ott most is küzdenek a bajjal, ha bár nem olyan mértékben, mint a régi időkben, amikor csupán hazai faj venyigekből kapták a szőlőt és szüretelték.

Szőlőink, boraink mások ma mint hajdan voltak és bár igen sok a kitűnő fajszőlő és bor ma is, mindazáltal általános a panasz, hogy a borok még sem a régié, nincs meg az a kitűnő anyag bennük. De hiányzik az a kiváló sok jó bor is, amihez nem kellett soha czéger, mert keresve keresték a vevők és jóformán verseny nélkül is értékesítették a produktumokat, ugy a bel mint a külpiacon.

Az első eredmény a sok küzdelem után szőlőink felújítására: ugy látszik elég sikeres, mert az idei borterme a kedvező meteorologiai viszonyoknál fogva, amelyben az idén szőlőinknek része volt, kielégítően sikerült. Nincsen ugyan meg még az a kvantum borokban, amiben hajdan részünk volt, de hát azért az 1901-ik évi termési eredmény mégis csak jobb volt, mint az utóbb lefolyt 10 évek bármelyik esztendejéből termése. A bor kvalitása szintén jónak mondható, noha az is bizonyos, hogy a szeptember havi bő csapadék miatt, midőn a 3 negyed részben érett szőlőbogyók romlani kezdték és siettettek a szüretet, sok gyenge kvalitású bort szürettek. A korán leszüretelt szőlőknek tehát egy része gyengébb kvalitású lett és természetesen vevők nem igen jelentkeztek az ilyen minőségű boroknak keresletére.

CSARNOK.

Fecskék.

Irta: Tomörkény István.

Volt abban az időben náunk, odalent a novibazári táborban egy kecskeszakállu, alacsony, merges kis ember, káplári sarzsiban, bizonyos káplár Maksa nevezetű. A legények, akik a szava alá tartoztak, nevét nem Maksinak mondták, hanem mint Macskát tisztelték. Mert szigorú volt a kis ember: fölöttébb rendet tartott, többet, mint kellett volna, mert elvégre a rend is csak

olyan orvosság, hogy megárt belőle a sok. Ő tulságos sokat buzgólkodott ezen s minden alkalmat helyesnek talált arra, hogy a legényeit súlyosan leszedje, vagy egy pár napra a tábor áristomába vitesse. Egy alátartozó legény, a hosszú és szerfölött erős Ördögh meg is mondta neki egyszer: „Hej Macska, Macska, ha egyszer innen hazajárunk Magyarországra, így félkézzel föl-emelnek a nyakadnál fogva, de nem tesznek le addig, amíg meg nem fulladtál. Akkor maradsz majd csak igazán Macska.” A Macska nem szólt rá semmit, csak bőrtönbe vitette az Ördöghöt, mert efajta szigorúságot tartott ezen a területen belül ahol husz-huszonöt embernek az ő eszejárása szerint kellett élni. Bár kitudódott, hogy a Macska eredendően nem volt sem szigorú, sem pontos oly igen nagyon a végletekig, hanem keménységének oka tisztán csak a magasabb ranguaktól való félelmében volt keresendő, ami nem ritka dolog olyan helyen és közönséges nyelven ijedt ségnek nevezetik. Ez az ember hát ezen okból volt szigorú, s mert csak a tények előadására kell szoritkoznom, nem mondhatom el, hogy a hosszú és nagyöklű Ördögh a hazatérés után csakugyan arra a színvonalra emelte-e, ahova emelni oly erősen ígérte. Aligha tette, mert a Macska voltaképpen nem is volt rá érdemes, mert néha mégis csak alább hagyott a szigorúsággal. Ez olyankor volt, midőn hazasóvárgó dalokat énekeltek a katonák. Nem olyankor, amidőn szabadságukban állott, hanem tiltott időben, amidőn rendnek kellett lenni. És még sem tudott olyankor szigorú lenni a Macska. Ahogy a nóra szólt az otthonvaló Magyarországról, elfeledte ő is a maga rendszerét és hallgatott. Ha már nagyon sok és nagyon hangos ilyenféle sóhajtás szállt erre hazafelé s már gondolta, hogy a láрма miatt baj lenne, akkor is csak szelíden szólt:

— Ugyan ne szakgassátok az embőrszívet . . .

A szomorú dalok azonban azért nem hallgattak el. Fölzokogott a barakok sarkában a nóta a szép Magyarországról, melytől mi messze estünk a veres sziklák közé s néhányan már itt is maradtak végkép a vörös sziklák között. Ahogy a katonalegény parasztészszel a maga szíve verését versekbe foglalni tudja, olyan különfelekép szól az ének a távol hazáról, lombos nyárfaerdőkről, a kis pej lóról, melytől bizony most szomjazik is, mert nincsen aki itassa rendszeresen s ime a tó is beletagott, amiből ő tulajdon maga szokott inni. Hol hát az a fejsze, — ábrándozott a bakavers sírva — megyek, beverem a jeget, hogy ihasson a kis pej ló eleget . . .

Gyerekes dolog ez, de mindenünnen csak azt dunogták; nótaja csendes, elhaló, végeztével elborultan tekintettek egymásra az emberek. Mert szomorú sors az, a jó kis pej lóról, amely idehaza a nagy mezőkön és tágas helyeken éli világát, csak úgy messziről zümögni verses dalokat. De a Bodri kutyának sem volt nyugta, a Ráró kutyának sem, továbbá a nagy fehér Tisztát is emlőgették a dalok, Ami a lentvaló élet napi nyűgéből az emberek részére szabad idő gyanánt maradt, az leginkább csak ilyenekkel telt el, míg ellenben máskor rendkívül nagyokat hallgatott a társaság. Szótalan pipáztak, mignem azt mondja egy:

— Otthon mán járnak a betlehe mősök.

Bölintottak az emberek és hallgattak tovább. És oly szótalan, mély hallgatások voltak ezek, hogy a vad hegyi folyó zúgása közben is behallatsztt, hogy megy valahol a hegyen fölfelé valamely katona valamely őrházhoz és nótaban kérdezi a sötét vidék-

től: Mikor megyek hazafelé, szép Magyarország felé?

A dal szavát széthordta a völgyben az esti szellő a különféle katonai népekhez. A minaretek tetejében hiába gegőzött a török harang, ha a legszebben fujta, akkor sem balgatott reá senki. Csak mindenkinek azon járt az esze, hogy ugyan mikor megyünk hazafelé, szép Magyarország felé. De feleletet senki sem adott, a feketülű hegyek csak hallgattak. Forró sóhajtásokra és meleg vágyakozásokra nem indul meg az ő keblük, mert szokva is lehetnek az ilyenmihez, miután a római légiók nótas katonái is kérdezték tőlük annak idején egyet-mást. A súlyos nagy hegyek azoknak sem feleltek. Nem is értenek hozzá. Mit tudják azok, hogy mi az, mikor egy ember kezdi mondani: „Csárdás kis angyalom, más ötel ugy halom” — hogy ezen mindenki elszomorodik A napfényes mezőkről, a sűrű nadasokról, a folyóvizokról mit tudnak ők, kik még csak szelkialtó madarat sem láttak a barazdában futni? Nekik legfőlegb ilyenekről van fogalmuk, ha a föllegek beszélnek emelyek lassen usznah innen arra felé, mert bizonyára nekik sem kellemes ez, az utazás.

Óh, a föllegek! Azok is igen kedves vendégek voltak s ha ritkásan, nyaratszaka uszott arra valamely olyan fehér bárányfelhő, amilyen a mi kek egünkön otthonos, a katona fölneztet rá, megemelte a sapkáját és mondta egymásnak: Nézd, ez alighanem hazulról gyűtt . . . Es azokról is verses nótaikat csináltak, a bánatfethőkről, a melyek Szeged felől jönnek, jaj de nagyon sebesen.

Sémmitféle poéták nem voltak pedig azok, akik a hovágyat, mit a maga valóságában az ő parasztízvük kimondani restelt, így versebe es nótaba formaztak. Csak egyszerű parasztlegények voltak, köztük egy-kettő iparos, jórésze azonban a tanyak világából es szomszéd falvak akácziviragos utcásoraiból. Viselkedésük itthon nem valami híres, ugy-e bizony? és erzelmeik az ő hideg es nyers szokasaiknál fogva itthon is igen el vannak verelve. Abban a sivár életben pedig, amit oda alá folytatni kellett, némelyikünknek már esztendőkön át, még ridegebbre vált a lélek. De azért nem halt el annyira, hogy ne sirt volna tükön az otthon, mezők után, mert azzal álmodott es azzel kélt valamennyi. Nem bír az alul szabadulni senki, lelkének ez a tápláléka, ha a határon kívül kell szomorkodnia.

Valamely alkonyat volt, őszeleji alkonyat, amidőn ahogy a tábor udvarán es a zngó viz partján a napi dolog végeztével álmodozott a nép, kisdud fekete fölleg jelent meg az égen a magas hegyek ormai között. Erről hazulról jött es igen nehezen haladt es egyszer csak koringálni kezdett a völd fölött.

— A fecskék, a fecskék! — kiáltotta a sok gyerek — jönnek Magyarországból!

Csakugyan azok voltak. Isten madarai akik Kisasszony napja körül szoktak utra kelni, hogy meneküljenek a tél elől. Nagy raj volt nagyon es amint forogva röpdöstek a levegőben, látszott már rajtuk, hogy északai szállást keresnek. Mert ezen völgy után ismét igen magas hegyek következtek, a Balkán havas vidékei, oda bizony egy kis pihenés szükséges. Nem volt: akkor a kis, pár száz emberes táborban szem, a mely ne ezen apró légi madarakat nézte volna. És odajöttek pihenni a fabarakok tetejére. Ott volt a szomszédban a török város, oda is mehettek volna, de nem mentek, mert hiszen magyarországi utas idegenben nem szállhat máshoz, csak magyar-

országához. Hármaz, négyes sorával ülték végig a tetőket; a kerítésekre, az eresz gerendákra is jutott a seregből és tele volt csipogásukkal az egész környék. A katonák meg néztek föl rájuk és beszéltek hozzájuk, kérdezve, hogy mi újság otthon, kis fecskék? Ugy-e nehéz volt a mars idáig a csunya hegyeken keresztül? A szegény kis vándorok csak csicseregtek a kérdésre úgy ahogy ők tudnak, de ez tökéletesen úgy hallatszott az elepedt füleknek, mintha magyar beszéd volna. Mert arrafele nem lakik a fecske, általában nincsen apró madár. Nincsen ott semmi, Sasok és ölyvök birodalma az. Azonban csak most mert volna jönni a sas vagy csak egy ölyű is! Haláluk halálát nyerte volna ez estén, mikor az édes, apró magyar vendégek az ereszt alatt besyélgettek, mindvégig lesték a szavukat a katonák, míg nem a kis törődötték elaludtak ett a tetőszélen, az eresztek berenáin es zárkányo-on. A barakok szobáiban nem volt az este láрма, csak beszélte egymásnak a nép bolhogan, hogy lám, hát erre jöttek. Hogy bizonyosan tudták, hogy erre kell jönniök! Talán ott-honról üzentek is velük, mert az ilyesmi lehetséges, miután a fecskék az Isten madarai. (Mondja kend mán, komám, nem-e vőrszi kend észre, hogy ez a nagyobbik-e ez a kövér, nem épp az öreg szüleméktől való?)

Azután esend volt, magyar raj aludt a földel fölött, magyar raj a földel alatt. Ezen az éjszakan meg könnyebb volt haza álmodni, mint máskor, bár az máskor sem ment valami tulságos nehezen.

De azért még nem riogatott az őrségen a kürt, mikor már ébren volt a nép, hogy a fecskék után nézzen. Szerette volna azt mindenki látni, hogy hogyan indulnak a tovább vele messzi utjukra a kicsi magzatok!

Azzal azonban senki sem számolt, sem emner, sem fecske, hogy miféle szelek lakoznak a feketehegyek katlanában. Elővá-gott onnan észak felől éjjel után a nagy hidegség és havat hozott, amely belepte a tetőket, a barakkokat és igen nagy hideg lehetett, mert az utszélen járó turkószerbek azt kiabálták egymásnak: Zima, komsia, zima.

Ami meg a fecskéket illeti, azoknak javarésze ott hevert a havas földön meg dermeeve, kifagyva szépen. Némelyik, ahogy elálta altában gyenge testét a fagy s lebukott a barak tetejéről, még vergődött valamieskét s nem éppen a fal tövében dermedt meg, hanem szárnyaival verte a havat és odább akart menni én szegény állatom, mert tudta, hogy neki utja van valamerre. No egy pár lépést el is vergődött a hóban.

A nép pedig ott türelmetlenkedett a barakajtókban és el volt fagyva az ő szívében is minden virág és nem mert kilépni az ajtó küszöbén, mert akkor szeges lábberéjével halott fecskére taposott volna. Időbe telt, míg valahogy átugralták a dermedt testeket és a kurtatermetű tambur Asztalost, ki akkora ugrásra nem volt alkalmas, a hosszú Ördögh csak úgy kivetette a hóba, hogy a halott fecskék fölött elhaladni bírjon.

Káromkodott is az Ördögh (a nevel jár különben), mondván, hogy ilyen sorso-kat miért éreztet velük a sors? Senki sem volt rá felelettel: egy uj, nehéz kéreg szorult a lelkek fölé. Infateriszt Kéhlérfehlér lépegetett a teckék közt. Kéhlér volt a neve, de mert az a golyó, a mit ő küldött, soha czelt nem talált, valami német szó szerint Kéhlérfehlérnek neveztetett. Igen kövér, de mindamellert bohó ifju volt ez a Kéhlérfehlér, de egyébként tanyai származás, amin

nincs mit csodálkozni, mert van itt olyan juhász is, a kit Hofmannak neveznek. Hát szóval a Kéhlérfehlér a hóba térdelt, fölvert egy fecskét és nezte a két tenyerében.

— Nini — mondta — még meleg.

Két nagy tenyere volt ennek a Kéhlérfehlérnek. Paraszti és durva a tenyér, de annál melegebb a vér, amely alatta lökdösődött. Ebbe a két tenyérbe fogta a madarat. Tenyere melegtől a madár éledt. Szemeit a felhalódó állat fölnyitotta és Kéhlérfehlér nagyot ordított.

— Embörök, élnek még a fecskék!

Es szinte gyülekezve, egymást előzve rohanta meg a katonanép a hóbefagyott fecskécsapatot. Ki mennyit birt, annyit szedett föl belőle és a hosszú Ördögh, ki az imént kihajította a hóba a rövid tambur Emerich Asztalost, már ismét behajította a barakba, hogy fűtsön ahogy csak tud, mert meleg kell ide. A sok baka pedig hordta be a fecskét, az asztalokra rakta és keszkenővel, fehér ruhával, miegymással terítgette és akadt, aki fejen csokolván ébredő madarát, a száján keresztül igyekezett bele lelket lehelni. Nem maradt a tábor udvarában elhullott fecske egy sem, csak amely már vég leg elhalt. Emezek meg, a barakszobákba hordattak, egymásután nyitogatni kezdték a szemüket. Jaj de nagy örömök voltak azok!

— Nézd e, mán éled!

— Hát az enyim? Ni, hogy mozdul!

Mozogtak csakugyan a kis állatok. Volt, ki már fölült az asztalon és széjjel tekintett. Gyönyörűséges szeme van a fecskének, kis aczél gömbjén le van rajzolva az, akire éppen tekint. Hordta sok katona nekik a komisz kenyeret és az erőre kaptak közül akadt már olyan is, amely feléje nyult.

Vizet is vittek nekik eszajkában, de továbbá hozhattak fekete kávé is. — Mert miután a bakanép igen szerette a hig fekete kávé, a mibe komisz kenyeret aprított, a barakszobák haditanácsa hasznos táplálékusá vélte a fecskék számára is.

Jó volt e nem volt-e: nem tudni, de annyi bizonyos, hogy egy-kettőnek a kivételével mind életre jött a fecske. És azután — bár ki is nevensenek érte — az az állat tudta, hogy hol van. Mert egy sem vadult meg, egy sem röpdösött a falnak, hanem otthon volt valamennyi. Összeázott szárnyaikat a legfinomabb eszközével: a fogkefével puczolgatta a baka. Azután mindenkinek a fecskéjei ott laktak azon a délelőttökön az ágyon.

Más kompánia állt épp azon a napon szolgálatban, hát szabai volt a nap, és kedve szerint ajnarozhatta a kis magyarországiát a nép. Gügyögtek nekik a katonák, mint ahogy apró nyereknok szokás. Rá válaszul csipogtak a fecskék és a durvalelkű paraszt katona szinte siránkozva mondta nekik:

— Mert nem úgy mondd, hogy érteném hogy mid fáj? . . .

Délfele az idő kiderült, a szél abbamaradt. Tenyeren vitték ki az udvarra a fecskéket és fölrebentek onnan a tetőre. Ott beszélgetni kezdtek s várták társukat. Sokat hoztak ki a népek és ezek el is mentek még aznap délután. Szerencés és boldog utat sóhajtottunk utánuk.

Más felekezet pedig, a gyengébbje, még azon éjszaka is ott hált. Betette a katona az elgyötrött, az elárvult kis madarat az inge kebelébe és együtt aludtak, a verekedésre fogadott legénynek és a rövidke kis madárnak a szíve egymáson dobogott. Másnap aztán mind elment. Infanteriszt Alekszander Hézsó eresztette el az utolsó. Föl-vágott a magasba a madár, néhánykor körülkerülte a tábor, azután megindul a társai nyomán.

— Eredj, csak eredj hálátlan kutya, — kiáltotta mérgesen utána Hézsó, pedig voltaképpen annyi köny peregett a nagy veres szakálába, hogy az sem bírta állni, arról is lepergett.

M. á. vasutak menetrendje 1901. máj. hó 1 től.

Debreczenből indul:

		ó.	p.	
Budapest felé (gyorsvonat)	d. u.	4	16	
Budapest felé (gyorsvonat)	reg.	9	01	
Budapest—Nagyvárad felé	d. u.	12	36	
Budapest—Nagyvárad felé	este	10	27	
P.-Ladány—Nagyv. minden kedden déli		12	—	
Csak P.-Ladányig vegyes vonat	este	8	10	
Szatmár—M.-Sziget felé	d. u.	8	56	
Szatmár—M.-Sziget felé	este	7	58	
Szatmár—M.-Sziget felé	éjjel	2	56	
Szatmár—M.-Sziget felé (gyorsv.)	d. u.	12	17	
Szatmár—M.-Sziget felé (gyorsv.)	este	6	46	
Csak Szatmárig	reg.	5	10	
Miskolcz—Kassa felé	reg.	8	22	
Miskolcz—Kassa felé	este	6	58	
Szerencs—S.-A.-Ujhely—Kassa felé	d. u.	4	01	
	m. áll. v.-tól	reg.	5	28
	vásártérről	reg.	5	51
H.-Böszörmény—	m. áll. v.-tól	d. u.	4	06
B.-Sz.-Mihály felé	vásártérről	d. u.	4	15
	m. áll. v.-tól	d. e.	11	20
	vásártérről	d. e.	11	29
Füzes-Abony felé m. á. v.-tól	reg.	4	42	
Füzes-Abony felé vásártérről	reg.	5	—	
Ohat-Köcs—Polgár felé m. á. v.-tól	d. u.	4	21	
Ohat-Köcs—Polgár felé vásártérről	d. u.	4	31	
Derecske—Nagy-Léta felé	reg.	9	35	
Derecske—Nagy-Léta felé	d. u.	4	31	

Budapestre érkezik:

A reggel 9 ó. 01 p.-kor induló gy.-v.	d. u.	1	40
A déli 12 ó. 36 p.-kor induló sz.-v.	este	8	50
Az este 10 ó. 27 p.-kor induló sz.-v.	reg.	5	15
A d. u. 4 ó. 16 p.-kor induló gy.-v.	este	9	40

Budapestről—Debreczenbe indul:

A d. e. 11 ó. 44 p.-kor érkező gy.-v.	reg.	6	50
A d. u. 3 ó. 36 p.-kor érkező sz.-v.	reg.	8	30
Az este 6 ó. 50 p.-kor érkező gy.-v.	d. u.	2	00
Az éjjel 2 ó. 40 p.-kor érkező sz.-v.	este	7	05
Az éjjel 2 ó. 40 p.-kor érkező sz.-v.			
(P.-Ladányig gy.-v. átszállással)	este	9	15

Debreczenbe érkezik:

Budapest felől gy.-v.	d. e.	11	44	
Budapest—Nagyvárad felől	d. u.	3	36	
Budapest—Nagyvárad felől gy.-v.	este	6	36	
Budapest—Nagyvárad felől	éjjel	0	33	
Budapest felől	reg.	12	41	
Kolozsvár—Nagyvárad felől	reg.	5	03	
M.-Sziget—Szatmár felől	reg.	7	32	
" " " " " "	d. u.	12	16	
" " " " " "	gy.-v.	d. u.	3	55
M.-Sziget—Szatmár felől	este	10	12	
Csak Szatmárról	este	6	45	
" " " " " "	(gyorsv.)	este	8	46
Kassa—Miskolcz felől	reg.	8	07	
Kassa—S.-A.-Ujhely—Szerencs felől déli	12	07		
Kassa—Miskolcz felől	este	7	53	
	vásártérre	reg.	8	03
	máv.-hoz	reg.	8	17
B.-Sz.-Mihály —	vásártérre	este	6	14
H.-Böszörm. felől	máv.-hoz	este	6	35
	vásártérre	d. u.	3	21
	máv.-hoz	d. u.	3	30
F.-Abony felől vásártérre	d. u.	5	28	
" " " " " "	m. á. vhoz	d. u.	5	45
Ohat Köcs Polgár felől vásártérre	reg.	7	42	
" " " " " "	m. ávhoz	reg.	8	—
Derecske N. Léta felől	reg.	7	18	
" " " " " "	d. u.	3	12	

APRÓ HIRDETESEK.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajduság pedró” használata által. Egy doboz 40 fillér. Kapható Debreczenben **Tóth Béla** gyógyszerárában, valamint a készítő **Grósz Nagy Ferencz** gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

Ebesi ártézi víz a legjobb legegészségesebb üdítő ital. Kapható minden fűszerüzletben, kávéházak és vendéglőkben. **Főraktár:** Piacz-u. 7. sz.

A debreczeni központi tejcsarnok
1901. nov. 1 től vásártér 4 sz. tejelepedé helyezettett át, hol állandóan minden időben legjobb minőségű tej, tejsűrű, tejfel, turó és legfinomabb thea vaj kapható.

Cséplőgép részek,
Lendkerekek (különb. nagyságban)
manometer (fesz mérő),
egészen új.

Ajtók, ablakrácsok, csatornarácsok,
más építkezéshez való
vastárgyak
különb. kovácsszerszám:
Satuk, üllök, fujtató, vasesztergápad
szerszámacél
kompozíció.

Kijavított
takarék tüzhelyek,
igen mérsékelt árban kaphatók
KLEIN JAKAB

őcska vasüzletében, főtűzde udvar.
Ocska vas és fémek a legmagasabb árban veszek
Teljesen kijavított

vetőgépek
13. 15. 17. és 21 soros
feltűnő olcsó árban, — előnyös
fizetési feltételek mellett.

**Gyümölcs-,
főzelék és huskonservákat,
aszalt főzeléket ajánl a legjobb minőségben az**

„Első Kecskeméti Conservegyár”
Kecskeméten.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Kisérletje meg nagyságát egyszer a világhírű

ugorka-tej vegyték

használatát, mely Georg Häntzschel udvari szállitónál Drezdában kapható és bizonyára mindig ezt fogja használni.

Egyedüli bevált szer az arcz üdeségének, szépségének és ifjúságának ápolására és fentartására, az aggkorig.

Nagyon ajánlatos a durva, merev arc-bőr gondozására.

Häntzschel ugorka-tej készítménye üvegenként 1.60 és 3 koronáért árusítatik.

Ugorkatej szappan darabja 80 fl.
Ugorka-tej puder doboza 2 kor.

Kapható **L. Kovács Nándor** gyógyszerárában Debreczen Piacz-u. 30 sz.

Üzleti könyvek,

csinos kiállításban, erős kötésben, igen jutányosan kaphatók

Hoffmann és Kronovitz

könyvnyomdájában.

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐSZER

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

SOMATOSE

húsból készült és ennek tápanyagát tartalmazó istelen, könnyen oldódó Albumose készítmény a legkiválóbb **erősítő szer**

gyenge és a táplálkozásban elmaradtaknak, ideg-, mell- és gyomorbetegeknek, betegágyasoknak, angol kórban szenvedő gyermekeknek, időseknek, nemkülönben

vas-Somatose

alakjában a **sápkórosoknak** leír ajánlva az orvosok által.

Vas Somatose nem egyéb 2% szerves összetételű vasat, a melyben alakban a vas az emberi testben van jelen, tartalmazó Somatose. Somatose rendkívül gerjeszt az étvágyat.

Raktáron van az összes gyógyszerárakban és gyógyszerkereskedésekben.

ein aus Fleisch hergestelltes, geruch- und geschmackloses **NÄHRMITTEL** in Pulverform.

VOR FEUCHTIGKEIT ZU SCHÜTZEN !!

ŐSZI és TÉLI**öltönyök****tisztítása**

kifogástalanul

Hrabéczy Antal

kelmefestő és vegytisztító intézetében eszközöltetik.

DEBRECZEN

Széchenyi-utca 42-ik sz.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.